

SIM J. NR. 3/1994

BERETNING OM UDGRAVNINGEN AF DELE AF ET BOPLADSKOMPLEKS FRA
ÆLDRE ROMERSK JERNALDER

FALKENLUND, SKANNERUP SOGN, GJERN HERRED

AARHUS AMT, FØR 1970 SKANDERBORG AMT

STEDNUMMER 16.01.09, NM. SB. NR. 68.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. STED
2. FORHISTORIE
3. DATA
4. TOPOGRAFI
5. OBJEKTET FØR UDGRAVNINGEN
6. MÅLESYSTEM
7. UDGRAVNINGENS FORLØB OG METODE
8. KONKLUSION OG RESUME
9. DATO OG UNDERSKRIFT
10. ANLÆGSBESKRIVELSER
11. OVERSIGT OVER TEGNINGER
12. FUNDLISTE
13. S/H FOTOPLANCHER

Beretning om udgravningen af dele af et bopladskompleks fra ældre romersk jernalder ved Falkenlund, sb. nr. 68 Skannerup sogn, Gjern herred, Aarhus amt, før 1970 Skanderborg amt - stednummer 16.01.09 - 68.

1. Sted

Bopladsen var beliggende ved ejendommen Falkenlund, på matr. nr. 9^h Holmstol by, Skannerup sogn, der ejes af Søhøjlandets Ferie- og Aktivitetscenter, Lille Amerika 10, 8883 Gjern.

Bopladsen er blevet registreret i Nationalmuseets sognebeskrivelse som nr. 68 Skannerup sogn, Gjern herred, Aarhus amt, før 1970 Skanderborg amt, stednummer 16.01.09 - 68.

Lokaliteten er afsat på vedlagte kopi af 4-cm kortet 1215 II SØ.

2. Forhistorie

Foranlediget af Gjern kommunes fremlæggelse af lokalplanforslag 2.18 for et område til etablering af et alpint skicenter ved Søhøjlandets Ferie- og Aktivitetscenter, foretog Silkeborg Museum i marts 1994, efter anmodning fra Gjern kommune, prøvegravninger på området, med henblik på lokalisering og afgrænsning af eventuelle forhistoriske bebyggelsesspor.

Ved prøvegravningen fremkom i den sydøstlige del af lokalplanområdet et ca. 40 x 50 m stort område med mange stolpehuller efter hegn og huse fra ældre romersk jernalder, og et par huse kunne umiddelbart udskilles i søgegrøfterne. Området grænsede tildels op til et langhus, der undersøgte i 1991 - SIM 7/1991, samt en grube med lerkarskår fra ældre romertid, der undersøgte i 1989 - SIM 169/1989.

Efter Gjern byråds vedtagelse af lokalplanforslaget i april 1994, blev det berørte område udgravet af Silkeborg Museum i løbet af foråret og forsommeren 1994. Såvel prøvegravningen som den efterfølgende udgravning betales af Gjern kommune.

3. Data

Prøvegravningen blev foretaget den 29. marts 1994 ved undertegnede (Knud Bjerring Jensen), ved hjælp af en rendegraver med fører stillet til rådighed af Gjern kommune.

Den efterfølgende udgravning af bopladskomplekset fandt sted i perioden 21. april - 16. juni 1994 (samtidig med udgravningen af et nærliggende område med affaldsgruber m.m. - SIM 4/1994), og blev foretaget af Steen Lindhardt og Knud Bjerring Jensen, med sidstnævnte som udgravningsleder. Desuden deltog en række amatørarkæologer fra Silkeborg i kortere eller længere perioder.

4. Topografi
- Bebyggelsen var beliggende omkring 60 meter-koten, på kanten af en bred, sandet terrasse umiddelbart oven for Gjern Å - dalen. Mod nordvest falder terrænet jævnt ned mod Gjern Å - dalen, og mod nordøst ned mod et gennemdrænet vådområde, der indtil omkring 1950 fremtrådte som en lille lavvandet sø om vinteren. Ca. 500 meter syd for bopladsen går den sandede terrasse over i et jævnt stigende bakke drag, der hæver sig til 110 meter over havet ved Glimshøj, sydvest for Skannerup by.
5. Obj. før udgravningen
- Ved prøvegravningen og den efterfølgende udgravning henlå det berørte areal som brakmark, uden at spor efter forhistorisk bebyggelse i form af lerkarskår el. l. umiddelbart kunne iagttages på overfladen. I en lille stendynge i markskellet op til Feriecenterets fodboldbane fandtes dog en fragmenteret skubbekværn.
6. Målesystem
- Ved udgravningens begyndelse i april 1994 oprettedes et retvinklet koordinatsystem med udgangspunkt i den rette vnv - øsø vendte linie, der udgjordes af markskellet mellem jordvolden nord for Feriecenterets fodboldbane og den dyrkede mark nord herfor. Dette markskel var markeret i terrænet med nedhamrede skelpæle af jern. Da koordinatsystemet fulgte markskellet, blev målesystemet, der både benyttedes ved udgravningen af SIM 3/1994 og 4/1994, drejet i forhold til hovedverdenshjørnerne, således at ordinaten blev drejet 29 grader fra nord mod øst. Skelpælen ved jordvoldens nordøstlige hjørne stod i skæringspunktet 500/500, med abscissen voksende mod øsø og ordinaten voksende mod nnø.
- Ved udgravningen af SIM j. nr. 7/1991 på samme mark i 1991 anvendtes skellet langs fodboldbanens østside som ordinat, men da skelpælene var pløjet bort i 1994, kunne dette målesystem ikke umiddelbart genoprettes. Målesystemerne fra udgravningerne af SIM 7/1991 og SIM 3/1994 og 4/1994 kan derfor heller ikke umiddelbart sammentegnes, men skal udmåles fra hhv. skelpælene syd for markskellet ved 7/1991 og fra skelpælen i voldens nordøsthjørne (500/500) ved 3/1994 og 4/1994. Samtidig skal det bemærkes, at fodboldbanens nordøsthjørne ikke er 90, men 92 grader.
- Nivelleringen i udgravningen SIM 3/1994 blev foretaget fra to forskellige opstillinger.
- Den nordlige del af udgravningen nivelleredes med instrumentet i en opstilling øst for udgravningsfeltet - omtrent ud for langhus XVIII's østende. Instrumentets ben var opstillet i jernrør, og som dagligt fixpunkt anvendtes toppen af en nedhamret træpæl umiddelbart øst for udgravningsfeltet med fixpunktet lig 0.00. Fra denne opstilling nivelleredes tegningerne 1 - 9, d.v.s. de tegninger der ligger nord for Y = 530.

Den sydlige del af udgravningen nivelleredes med instrumentet i en ny

opstilling, denne gang ved jordvoldens nordfod, ved punktet 485/500. Også her var instrumentets ben opstillet i jernrør, med toppen af den samme træpæl som i den nordlige opstilling som dagligt fixpunkt - her med fixpunktet lig 315.

I opstillingen ved 485/500, hvor træpælen havde niv. 315, var toppen af jernskelpælen i 500/500 i niv. 170. Dette niveau (170) var igen 4.24 meter under et målepunkt på toppen af nordøsthjørnet af jordvolden omkring Feriecenterets fodboldbane. Dette målepunkt var etableret af landinspektør Lars Linholt Christensen, Hostrupsgade 21, 8600 Silkeborg, i forbindelse med en opmåling af området, forud for anlæggelsen af skicenteret.

Målesystemet blev ikke indmålt i forhold til landskoordinaterne, men skelpælens og de øvrige målepunkters UTM-koordinater samt koteplaner vil kunne rekvireres hos landinspektør Lars Linholdt Christensen.

7. Udgravningens forløb

Da prøvegravningen havde vist, at der ikke fandtes bevarede kulturlag under pløjelaget, kunne det 0.20 - 0.70 m tykke muldlag (tyndest mod nord) ved udgravningens begyndelse fjernes til undergrunden, ved hjælp af maskinkraft stillet til rådighed af Gjern kommune. Ved hjælp af en gravemaskine med en 2.0 m bred skovl med lige skær, blev overjorden afgravet i tynde lag, indtil anlægssporene trådte frem.

Herefter blev de enkelte anlæg efterskovlet manuelt - ofte flere gange - indtil anlægssporene stod klart. De enkelte fyldskifter blev herved kontrolleret og ridset op, således at de enkelte anlæg kunne udskilles, hvorefter anlægssporene blev indmålt i målestoksforhold 1: 50.

Efter tegning blev de tagbærende stolper, indgangsstolperne, en del af væg- og hegnstolperne samt diverse gruber og ildsteder snittet. På plantegningerne er fyldskifternes snitretning markeret, og fyldskifterne nummereret fortløbende med arabertal fra nr. 1 - 1012. Undernumre a-b-c er givet, hvor der evt. manglede numre i et ellers færdignummereret anlæg. Fundene fra de enkelte fyldskifter blev nummereret med det pågældende fyldskiftes nummer - jvf. vedlagte fundliste, og de enkelte anlæg nummereredes fortløbende med romertallene I - XXVI. De enkelte gårdsanlæg nummereredes med store bogstaver A og B.

Herefter blev de enkelte anlæg beskrevet som de sås i snit og flade, idet det blev tilstræbt, at hele anlæg blev set og beskrevet i sammenhæng. Samtlige registrerede anlæg blev erkendt under udgravningen ud fra regelmæssighed og symmetri i stolpehullernes indbyrdes beliggenhed, samt ud fra en vis ensartethed i stolpehullernes fyld og dybde, der i beskrivelsen altid er angivet som målt fra feltfladen - d.v.s. undergrundens overflade. Efter beskrivelse af de samlede anlæg, blev de enkelte fyldskifter tømt helt.

Bevaringstilstanden på pladsen var generelt god, ligesom iagttagelsesforholdene også var gode, bortset fra kortere perioder med tørke og

sandflugt.

8. Konklusion og resume Foranlediget af etableringen af et skicenter ved Søhøjlandets Ferie- og Aktivitetscenter ved Gjern, udgravede Silkeborg Museum i perioden 21. april - 16. juni 1994, ca. 3300 m² af et bopladskompleks fra ældre romersk jernalder, hvorved godt halvandet gårdsanlæg totaludgravedes. Det udgravede område anslås at svare til knap halvdelen af det formodede landsbyareal, resten af pladsen fortsætter ud i marken mod øst. Bopladskomplekset er beliggende på kanten af en bred, sandet terrasse, umiddelbart ovenfor en jævn bakkeskråning ned mod Gjern Å-dalen, og udgravningen og de forudgående prøvegravninger synes at vise, at bebyggelsen tilsyneladende har bestået af fire store gårde, der har ligget tæt sammenbygget, i en nordvest - sydøstgående række. De enkelte gårde har været omgivet af hegn, der har afgrænset de ca. 35 x 45 m store gårdspladser. Gennem udskiftninger af huse og hegn kan gårdenes udvikling følges gennem mindst tre faser. Af oldsagsmaterialet skal især fremhæves et lille, ornamenteret miniaturrekar af ler, samt en 34 cm lang jernkniv med velbevaret fæste af træ, anbragt med spidsen pegende opad i et stolpehul.

9. Dato og underskrift Silkeborg Museum den 28. april 1995

Knud Bjerring Jensen

10. Anlægsbeskrivelser

Gård A - anlæg I

Hus

Td 4 og 5

Huset er beliggende længst mod nordvest, i forlængelse af hegn III, der løber i en bue langs den nordlige gårds nord- og østside. Huset er, sammen med det yngre hus II på samme sted, orienteret omtrent nordvest - sydøst, i modsætning til de øvrige huse på pladsen, der alle er orienteret øst - vest. Huset er bevaret ved 3 sæt tagbærende stolpehuller samt 2 indgangsstolpehuller mod syd i husets østligste fag, og har haft en formodet længde på knap 8.0 meter og en bredde på ca. 5.0 m.

Huset ligger på samme sted som hus II, men må være ældre end dette, dels på grund af den lysere fyld, dels på grund af stratigrafien, idet det sydøstligste tagbærende stolpehul skæres af et af de tagbærende stolpehuller i hus II.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 1 - 6 samt af indgangsstolpehullerne 7 og 8. De tagbærende stolpehuller er generelt ret store, 70 - 85 cm i diameter, og runde eller let ovale i fladen. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller let skrånende sider og jævnt rundet bund, med en homogen, gråbrun, sandblandet fyld med enkelte trækulspartikler. Det tagbærende stolpehul nr. 6 skæres af det yngre, tagbærende stolpehul nr. 12 fra hus II. De tagbærende stolpers dybde varierer mellem 20 - 34 cm under feltfladen, men da pløjelaget kun var omkring 20 cm tykt i dette område, må hustomten formodes at være stærkt nedpløjet. De 2 indgangsstolpehuller er omkring 40 - 50 cm i diameter og 15 - 17 cm dybe, med omtrent lodrette sider og flad bund, og med en fyld som i de tagbærende stolpehuller.

Gård A - anlæg II

Hus

Td 4 og 5

Huset er som hus I beliggende længst mod nordvest, i forlængelse af hegn IV, der som hegn III løber i en bue langs den nordlige gårds nord- og østside. Huset er som hus I orienteret omtrent nordvest - sydøst, og er kun bevaret ved de 4 tagbærende stolpesæt samt ved 2 indgange over for hinanden i husets østligste fag. Huset har haft en formodet længde på omkring 13.5 m og en bredde på ca. 4.5 m.

Huset ligger på samme sted som hus I, men må være yngre end dette, dels på grund af den mørkere fyld, dels på grund af stratigrafien, idet et af de tagbærende stolpehuller i hus I skæres af et af de tagbærende stolpehuller i hus II.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 9 - 16 samt af indgangs-

stolpehullerne 17 - 18 og 19 - 20. De tagbærende stolpehuller er generelt ret store - ca. 65 x 70 - 80 cm - og ovale eller rektangulære i fladen, med største længde på tværs af huset. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og omtrent vandret bund, med en fyld

bestående af mørkt, gråbrunt sand med trækulspartikler. I de 2 stolpehuller i det østligste tagbærende sæt fandtes mørke, ca. 40 cm store stolpespor, der nåede omtrent til bunden, hvor der kunne iagttages en centimetertynd, vandret, brun stribe. De tagbærende stolpers dybde varierer mellem 27 - 45 cm, og også ved hus II må hustomten formodes at være stærkt nedpløjet. Det tagbærende stolpehul nr. 12 skærer det ældre tagbærende stolpehul nr. 6 i hus I. De 2 sæt indgangsstolpehuller er 32 - 37 cm dybe mod nord og 31 cm dybe mod syd, med lodrette sider og flad bund. Fylden er den samme som i de tagbærende stolpehuller.

Gård A - anlæg III

Hegn

Td. 5, 6 og 9

Hegnet afgrænser den nordligste gårdsplads mod nord og øst, og løber i en jævn bue fra hus I's nordøsthjørne over en ca. 45 meter lang strækning til omkring 496.5/530.5. Her drejer hegnet vinkelret mod øst og fortsætter ca. 4 meter, inden det forsvinder ud i ikke udgravet område. Hegnet følges af hegn IV og hegnsgrøft V, men må på grund af sin generelt lyse fyld, sammenhængen med hus I samt stratigrafien med hegn IV og hegnsgrøft V være ældst, og samtidig med hus I.

Hegnet består af enkeltstillede, runde og ca. 30 - 50 cm store stolpehuller, med en nogenlunde regelmæssig afstand på omkring 0.5 m. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 37 - 91, med en ca. 1.0 m bred åbning i hegnet mellem stolpehullerne nr. 80 og 81.

Stolpehullerne er generelt ret lyse, med en grågul sandet og homogen fyld, næsten uden fund. I den vestligste del af hegnet nærmest hus I er stolpehullerne omkring 15 - 20 cm dybe og med jævnt rundet bund, men bliver gradvist dybere - op mod 20 - 30 cm mod sydøst. Samtidig bliver stolpehullerne mørkere, med en del aske og trækul, især i området omkring hegnsgrøften V, der er stratigrafisk yngre end hegn III. I dette område fandtes ved muldafrømningen et tykt lag af aske og rødbrændt ler - tilsyneladende opfyld eller affald. Syd for dette område bliver hegnet atter meget lyst, med en homogen, grågul, sandet fyld. På det sidste ca. 4 m lange øst - vestgående forløb er stolpehullerne kun ca. 10 - 15 cm dybe.

Gård A - anlæg IV

Hegn

Td. 5, 6 og 9

Hegnet løber parallelt med hegn III, ca. 1 meter nord og øst for dette, og afgrænser som hegn III den nordligste gårdsplads mod nord og øst i en jævn bue fra hus II's nordøsthjørne til omkring 496.5/531.5. Her drejer hegnet ligesom hegn III vinkelret mod øst, og fortsætter ca. 4 meter, inden det forsvinder ud i ikke udgravet område.

Hegnet følges af hegn III og hegnsgrøft V, men må på grund af sin mørkere og mere fundrige fyld, sammenhængen med hus II, samt stratigrafien med hegn III og hegnsgrøft V repræsentere den yngste fase, og er samtidig med hus II.

Hegnet består af enkeltstillede, runde og ca. 30 - 50 cm store stolpehuller, med en nogenlunde regelmæssig afstand på omkring 0.5 m. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 92 - 133, med en ca. 1.0 m bred åbning i hegnet mellem stolpehullerne nr. 124 og 125 - samme sted som åbningen i hegn III. Ud for østenden af langhus XVIII slår hegnet en lille bue udad, formodentlig fordi langhuset og hegn IV har stået på samme tid. Stolpehullerne er generelt mørkere end ved hegn III, med en grålig, sandet, homogen fyld, der gradvist bliver mørkere mod sydøst, i området omkring hegnsgrøft V. I den vestligste del af hegnet nærmest hus II er stolpehullerne omkring 8 - 17 cm dybe og med jævnt rundet bund, men bliver gradvist dybere - op mod 17 - 44 cm mod sydøst. Syd for hegnsgrøft V bliver stolpehullerne atter lysere, med en homogen, grålig fyld, og med en dybde på 5 - 15 cm.

Gård A - anlæg V

Hegnsgrøft

Td. 5 og 6

Dele af en hegnsgrøft, der som hegn III og IV afgrænser den nordligste gårdsplads mod nord og øst, men som kun kan følges over et ca. 8.5 meter langt forløb, fra omkring 478.5/556.0 til omkring 486.0/550.5, svarende til det område der var dækket af et kulturlag med aske og rødbrændt ler.

Grøften løber i en jævn bue parallelt med hegn III og IV, og er stratigrafisk yngre end hegn III, da det skærer dette, samt ældre end hegn IV, der skærer hegnsgrøften.

Hegnsgrøften består af en ca. 25 - 70 cm bred og 6 - 21 cm dyb grøft med jævnt rundet bund - bredest og dybest mod syd, samt af enkelte, mere eller mindre sammenhængende stolpehuller. Hegnsgrøften omfatter grøften og stolpehullerne nr. 134 - 139. Fylden er en homogen, sandet fyld, der er helt sortfarvet af aske og trækul fra det overliggende kulturlag i dette område. Der kunne ikke udskilles enkeltstolper i bunden af det sammenhængende grøftforløb.

Gård A - anlæg VI

Hus

Td. 5 og 8

Huset ligger frit på den nordlige del af gårdspladsen, med længderetning øst - vest. Huset er stærkt nedpløjet, og er kun bevaret ved de fire tagbærende stolpesæt, samt fire udskiftede, tagbærende stolper. Huset har haft en anslået længde på ca. 13.5 m og en bredde på omkring 6.0 m.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 208 - 215, med spor efter udskiftning ved stolpehullerne 216, 217, 218 og 219. Stolpehullerne er omkring 75 x 100 cm store og rektangulære i fladen, med største længde på tværs af husets længderetning. Trods stolpehullernes store størrelse i fladen er de ikke ret dybe - kun fra 4 - 28 cm, hvilket formodentlig skyldes, at huset er stærkt nedpløjet. De bedst bevarede af stolpehullerne viser, at hullerne har haft omtrent lodrette sider og vandret bund, med en grågul/gråbrun sandet fyld med spredte trækulspartikler. Øverst i stolpehullerne nr. 208, 209, 211, 213 og 215 fandtes en ca. 30 - 40 cm stor, rund plet af ubrændt rødler - antagelig rester af et lerstampet gulv, der er sunket ned i stolpesporet ved husets nedrivning. Ved de fire stolper nr. 216, 217, 218 og 219 sås spor efter at ældre enkeltstolper samt et helt sæt tagbærende stolper var blevet udskiftet. Fylden i disse stolpehuller bestod, som i husets øvrige stolpehuller, af grågul/gråbrun sand med enkelte trækulspartikler, men uden stolpespor.

Gård A - anlæg VII

Hus

Td. 6, 8 og 9

Huset er beliggende på den nordøstlige del af gårdspladsen, og er orienteret øst - vest. Huset består af 4 tagbærende stolpesæt, og har haft en anslået længde på ca. 9.0 m og en bredde på ca. 5.25 m. Den lyse fyld antyder at huset hører til gårdens ældste fase.

Huset består af de tagbærende stolper nr. 221 - 228. Stolpehullerne er lidt uregelmæssige i størrelsen og formen i fladen, vekslende mellem afrundede eller ovale former med en diameter på 50 - 75 cm. I tværsnit har stolpehullerne lodrette sider og jævnt rundet bund, med en grågul, sandet fyld med spredte trækulspartikler uden fund. De tagbærende stolpehullers dybde varierer mellem 13 og 33 cm.

Gård A - anlæg VIII

Hus

Td. 8

Huset er beliggende på den nordvestlige del af gårdspladsen, og er som hus IX, der ligger på samme sted, orienteret øst - vest. Huset er bevaret ved 5 sæt tagbærende stolpehuller samt 2 indgangsstolpehuller mod syd,

og formodes at have været omkring 13.0 m langt og 5.25 m bredt.

Huset ligger som nævnt på samme sted som hus IX, og er ud fra fylden at dømme, vistnok yngre end dette. På grund af tørke var det dog vanskeligt at afgøre med sikkerhed.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 229 - 238 samt af indgangsstolpehullerne nr. 314 og 320. De tagbærende stolpehuller er

runde og forholdsvis store i fladen, med en diameter på 65 - 85 cm. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og jævnt rundet bund, med en dybde der varierer mellem 33 og 60 cm. De to vægstolpehuller er hhv. 50 og 60 cm i diameter, og hhv. 35 og 43 cm dybe. Fylden i stolpehullerne består af gråbrunt, homogent sand med spredte trækulspartikler, og er vistnok en smule mørkere end fylden i hus IX. På grund af tørke var dette dog vanskeligt at afgøre med sikkerhed. Der kunne ikke iagttages stolpespor i nogle af stolpehullerne.

Gård A - anlæg IX

Hus

Td. 8

Huset er beliggende på den nordvestlige del af gårdspladsen, og er som hus VIII, der ligger på samme sted, orienteret øst - vest. Huset er bevaret ved 4 tagbærende stolpesæt, og formodes at have været ca. 12.5 m langt og 5.5 m bredt.

Huset er, ud fra fylden at dømme ældre end hus VIII, men på grund af tørke var det dog vanskeligt at afgøre med sikkerhed.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 239 - 246, der er runde i fladen og med en diameter på ca. 60 cm. Nr. 240 er dog ovalt og ca. 80 x 100 cm. I tværsnit har stolpehullerne lodrette sider og jævnt rundet bund, med en homogen fyld bestående af gråbrunt sand med spredte trækulspartikler. Der kunne ikke iagttages stolpespor i nogle af hullerne. De tagbærende stolpehullers dybde varierer mellem 24 - 50 cm, hvilket er knap så dybt som i hus VIII. Fylden syntes at være en smule lysere end i hus VIII, men på grund af tørke var det vanskeligt at afgøre med sikkerhed.

Gård A - anlæg X

Hus

Td. 8

Huset er beliggende midt på den nordvestlige del af gårdspladsen, med vestgavlen op mod hegn XVI. Huset er orienteret øst - vest, og udgøres af 3 sæt tagbærende stolpehuller. Huset har haft en anslået længde på ca. 8.0

m og en bredde på 5.0 m.

Huset ligger på samme sted som hus XI, men må være ældre end dette, dels på grund af den lysere fyld, dels på grund af stratigrafien, idet et af de tagbærende stolpehuller skæres af et tagbærende stolpehul fra det yngre hus XI.

Huset består af af de tagbærende stolpehuller nr. 352 - 357, der generelt er ret store. I det vestligste sæt er stolpehullerne omtrent runde i fladen,

med en diameter på ca. 70 cm. I de to øvrige sæt er de rektangulære og ca. 65 x 75 cm, med største længde på tværs af husets længderetning. I tværsnit har stolpehullerne omtrent lodrette sider og flad bund, med en ensartet, grå, sandet fyld uden stolpespor, men med enkelte trækulspartikler. Stolpehullernes dybde varierer fra 22 - 38 cm. Huset ligger på samme sted som det yngre hus XI, men fylden er lysere, og stolpehullet nr. 354 skæres af det lidt mørkere stolpehul 358 fra hus XI.

Gård A - anlæg XI

Hus

Td. 8

Huset er beliggende midt på den nordvestlige del af gårdspladsen, og er som hus X, der ligger på samme sted, orienteret øst - vest. Huset er bevaret ved tre tagbærende stolpesæt, og formodes at have været omkring 8.0 m langt og 5.0 m bredt.

Huset ligger på samme sted som hus X, men må være yngre end dette, dels på grund af den mørkere fyld, dels på grund af stratigrafien, da et af de tagbærende stolpehuller skærer et af de tagbærende stolpehuller i det ældre hus X.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 358 - 363. Det vestligste sæt er omtrent runde i fladen, og 55 - 80 cm i diameter. De to øvrige sæt er rektangulære i fladen og forholdsvis små, kun ca. 40 x 50 cm, med største længde på tværs af husets længderetning. I tværsnit har stolpehullerne omtrent lodrette sider og flad bund, med en ensartet, gråbrun og sandet fyld med trækulspartikler, uden stolpespor. Stolpehullernes dybde varierer mellem 25 og 42 cm. Huset ligger på samme sted som hus X, men fylden er generelt mørkere, ligesom stolpehullet nr. 358 skærer stolpehul 354 fra det ældre hus X.

Gård A - anlæg XII

Langhus

Td. 11

Langhuset er beliggende på den sydvestlige del af gårdspladsen, med vestgavlen ud mod hegn XIII. Huset er orienteret øst - vest, og består af 6 sæt tagbærende stolpehuller samt to sæt indgangsstolpehuller over for hinanden, i husets midterste fag. Huset har haft en anslået længde på ca.

15.0 m og en bredde på ca. 5.5 m. Langhuset er, ud fra fylden og beliggenheden at dømme, samtidig med hegn XIII, og formodes at udgøre hovedbygningen i gård A's ældste fase.

Langhuset består af de tagbærende stolpehuller nr. 389 - 400 samt af indgangsstolpehullerne 401 - 402 og 403 - 404. Stolpehullerne er generelt ret kraftige og dybe, runde eller let ovale i fladen, og med en diameter på 60 - 75 cm. Et enkelt tagbærende stolpehul - nr. 391 - er dog

ca. 95 x 125 cm. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og flad bund, med en fyld bestående af lyst, let leret sand med enkelte trækulspartikler. I stolpehul nr. 391 kan et tydeligt, ca. 45 cm stort stolpespor ses i fladen, ved de øvrige ses i midten af stolpehullet en svag rødfarvning, der formodes at vise stolpesporet. De tagbærende stolpers dybde varierer fra 41 - 71 cm. De to sæt indgangsstolpehuller er ovale, og ca. 80 x 95 cm i fladen og hhv. 25 - 30 cm og 48 - 51 cm dybe. Den lyse fyld og beliggenheden ud til hegn XIII antyder at huset hører til gård A's ældste fase.

Gård A - anlæg XIII

Hegn

Td. 10, 11, 12 og 14

Hegnet starter vest for hus X og XI, omkring 459.0/429.75, og afgrænser som hegn XIV og XVI gårdspladsen mod vest og sydvest. Herfra løber hegnet ca. 22 m mod syd til omkring 471.0/510.25, hvorefter det drejer omtrent vinkelret mod øst og fortsætter ca. 33 m over mod hegn III. Hegnet følger tildels hegn XIV og XVI, og må på grund af sin lyse fyld, formodes at repræsentere den ældste fase, samtidig med hus XII.

Hegnet består af enkeltstillede, runde og ca. 30 - 50 cm store stolpehuller med en nogenlunde regelmæssig afstand på omkring 1.0 m. På den øst - vestgående del af hegnet er stolpehullerne dog mere spredte, især på den østligste strækning. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 405 - 454, der slår en lille bue ud for hus XII's vestgavl, muligvis med en 1.0 m bred åbning i hegnet mellem stolpehullerne 413 og 413b. Fylden består af lyst, let leret sand som i hus XII. I den nord - sydgående del af hegnet er stolpehullerne omkring 10 - 23 cm dybe og med jævnt rundet bund, i den østlige del af hegnet omkring 8 - 18 cm. Mod øst bliver stolpehullerne gradvis svagere og med mere sandet fyld.

Gård A - anlæg XIV

Hegn

Td. 11 og 14

Hegnet starter vest for hus X og XI, omkring 460.0/530.0, og afgrænser

som hegn XIII og XVI gårdspladsen mod vest og sydvest. Herfra løber hegnet ca. 20 m mod syd til omkring 470.0/512.0, hvorfra det som hegn XIII drejer vinkelret mod øst, hvor det efter ca. 12 m stopper ved hus XV's sydvesthjørne. Hegnet følger tildels hegn XIII og XV, men må på grund af sin fyld og sin sammenhæng med hus XV, formodes at repræsentere mellemste fase af de tre hegn XIII, XIV og XVI, og må være samtidig med hus XV.

Hegnet består af enkeltstillede, runde og ca. 30 - 50 cm store stolpehuller

med en nogenlunde regelmæssig indbyrdes afstand på omkring 0.5 - 0.75 m. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 455 - 484, med en knap 2 m bred åbning i gårdspladsens sydvestlige hjørne mellem stolpehullerne nr. 472 og 473. Hegnet løber ca. 1 m øst for hegn XIII, omtrent parallelt med dette, og består generelt af dybere stolpehuller end i hegn XIII - fra 14 - 29 cm og med omtrent lodrette sider og jævnt rundet bund. Fylden bestående af let leret sand, der er en smule mørkere end i hegn XIII. Hegnet drejer som hegn XIII omtrent vinkelret mod øst, hvor det synes at slutte ved hus XV's sydvesthjørne.

Hegnet formodes at høre til en yngre fase end hegn XIII og hus XII, da hus XII og XV ikke kan have ligget på stedet samtidig.

Gård A - anlæg XV

Hus

Td. 11 og 12

Huset er beliggende midt på den sydlige del af gårdspladsen, med sydvæggen langs hegn XIV. Huset er orienteret øst - vest, og består af 4 sæt tagbærende stolpehuller, 3 sæt ekstra stolpehuller der ikke er så dybe som de tagbærende - muligvis er der tale om båseskillerum, samt 2 indgangsstolpehuller fra en dør i husets midterste fag, der vender ud mod gårdspladsen mod nord. Midt mellem de to vestligste tagbærende stolpesæt findes rester af et stenpakket ildsted. Huset har haft en anslået længde på omkring 10.5 m og en bredde på 5.5 m.

Huset må på grund af fylden og sammenhængen med hegn XIV formodes at høre til gårdens mellemste fase, og er samtidig med hegn XIV.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 485 - 488, 491 - 492 og 497 - 498, samt af tre ekstra sæt stolpehuller nr. 489 - 490 og 493 - 496, der dog ikke er så dybe som de tagbærende stolper, og som muligvis har tjent som båseskillerum. Mod nord desuden de to indgangsstolpehuller nr. 499 og 500 i husets midterste fag. Midt mellem de to vestligste sæt tagbærende stolper findes rester af et ca. 75 x 75 cm stort, stenpakket og oprindelig lerdækket ildsted - nr. 501.

De tagbærende stolper er runde i fladen og omkring 65 - 75 cm i diameter, med undtagelse af det østligste sæt, der består af rektangulære, 60

x 75 cm store stolpehuller med største længde på tværs af husets længderetning. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og vandret bund, med en homogen fyld bestående af let leret og let trækulsspættet fyld, der generelt er en smule mørkere end stolperne i hus XII. De tagbærende stolpehullers dybde varierer mellem 34 - 50 cm, i modsætning til de ekstra sæt stolper, der kun er ca. 40 cm i diameter og som kun når 14 - 30 cm under feltfladen. De to indgangsstolpehuller mod nord er omkring 55 cm i diameter og 60 - 65 cm dybe, med samme fyld som i de tagbærende stolpehuller.

Huset må høre sammen med hegn XIV, og kan næppe have ligget på stedet samtidig med det ældre hus XII.

Gård A - anlæg XVI

Hegn

Td. 9

Hegnet starter vest for hus X og XI, omkring 460.0/534.0, og afgrænser som hegn XIII og XIV gårdspladsen mod vest og sydvest. Herfra løber det ca. 16 m mod syd til omkring 467.0/519.0, hvorefter det drejer omtrent vinkelret ind gennem hus XII og fortsætter ca. 5 m mod øst, inden det stopper omkring 472.0/519.0.

Hegnet følger tildels hegn XIII og XIV, men må på grund af sin fyld være yngre end hegn XIV og hus XV, der som ovenfor anført næppe kan have ligget på stedet samtidig med det ældre hus XII. Hegnet formodes derfor at høre til gårdens yngste fase.

Hegnet består af runde og tætstillede 20 - 25 cm store samt enkelte større (op til 50 cm) stolpehuller, med en nogenlunde regelmæssig indbyrdes afstand på ca. 0.25 - 0.5 m. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 502 - 544, og løber ca. 1 m øst for hegn XIV, omtrent parallelt med dette. Hegnet skærer ind over det ældre langhus XII, for herefter at stoppe. Stolpehullerne bliver gradvist dårligere bevaret mod øst, og er generelt - med dybder på omkring 9 - 18 cm (kun enkelte er dybere) ikke så dybe som ved hegn XIV. I tværsnit har stolpehullerne jævnt rundet bund og med omtrent samme slags fyld af let leret sand med enkelte trækulspartikler som hegn XIV. Fylden i hegnet er mørkere end i hus XII, og da hegnet skærer hus XII's vestende, må det være yngre end hus XII.

Gård A - anlæg XVII

Hegn

Td. 9

Kort parti af et nord - sydvendt hegnsforløb, der kan følges over et forløb på godt 11 m. Hegnet starter ca. 3 m nord for langhus XVIII, omkring 480.0/540.25 - løber tværs gennem langhuset og videre til ca. 4 m syd for dette, omkring 583.0/529.0. Hegnet er stratigrafisk ældre end langhus

XVIII, men kan ikke umiddelbart knyttes til nogle af pladsens øvrige anlæg.

Hegnet består af to parallelle rækker af enkeltstillede, runde og ca. 20 cm store stolpehuller, med en regelmæssig afstand på omkring 0.25 m. Hegnet omfatter stolpehullerne nr. 300, 381 samt 643 - 673. Stolpehullerne er kun 5 - 11 cm dybe, med jævnt rundet bund og med en homogen fyld af lys, let leret sand. Hegnet er stratigrafisk ældre end langhus XVIII, men kan ikke umiddelbart knyttes til nogle af pladsens øvrige

anlæg.

Gård A - anlæg XVIII

Langhus

Td. 8, 9 og 11

Langhuset, der har udgjort hovedbygningen i gård A's yngste og muligvis mellemste fase, er beliggende midt på gårdspladsen, med østgavlen ud mod hegn III og IV. Huset er orienteret øst - vest, og består af 6 sæt tagbærende stolpehuller, to sæt indgangsstolpehuller over for hinanden i husets midterste fag samt en del vægstolper. I vestenden findes en stor mortarsten vest for ildstedet, der er anlagt mellem de to vestligste fag. I husets østende findes en række ekstra stolpehuller - muligvis efter udskiftninger, båseskillerum m.m. Huset har haft en længde på omkring 18.5 m og en bredde på 5.5 m.

Langhuset består af de tagbærende stolpehuller nr. 675 - 686, de to sæt indgangsstolpehuller 702 - 703 og 704 - 705 samt vægstolpehullerne 706 - 729. De tagbærende stolpehuller er generelt meget store og kraftige. De to vestligste sæt er rektangulære med afrundede hjørner og ca. 90 x 125 - 140 cm store, med største længde i husets længderetning. De øvrige tagbærende stolper er mere eller mindre uregelmæssige, og omkring 100 cm i diameter. I husets østende har de mange nedgravninger til tagbærende stolper, reparationer, udskiftninger, båseskillerum m.m. gjort, at rækkerne af tagbærende stolper nærmest har karakter af sammen-hængende, uregelmæssige grøfter langs væggene. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og vandret bund, med en meget mørk og muldet fyld. I fylden findes en del ubrændt ler og mange trækulspartikler, uden at der dog er tale om egentlige brandspor. I det tagbærende stolpehul nr. 681 fandtes et lille miniaturekar af ler. De tagbærende stolpers dybde varierer mellem 27 - 68 cm, med de dybeste stolper i husets vestende. Mellem de tagbærende stolper i østenden findes flere mindre, og knap så dybe stolper, der som ovenfor anført kan stamme fra udskiftninger, reparationer, båseskillerum o.l. De to sæt indgangsstolpehuller er nogenlunde regelmæssigt runde i fladen, for 702, 703 og 705's vedkommende dog sammenhængende med de tagbærende stolper omkring 65 - 85 cm, og dybden hhv. 30 - 37 cm og 31 - 43 cm.

Vægstolpehullerne består af runde, ca. 25 cm store stolpehuller, med et regelmæssigt mellemrum på ca. 25 cm. De bevarede vægstolpehuller er ikke ret dybe, og når kun 7 - 9 cm under feltfladen. Omtrent midt mellem de to vestligste tagbærende stolpehuller findes en stor mortarsten in situ - nr. 730, og øst herfor bunden af et 80 x 80 cm stort ildsted med spor efter rødbrændt ler - nr. 731, men uden bevaret stenpakning.

Gård A - anlæg IXX

Hegn?

En række "løse" stolpehuller øst for hus VIII og IX kan evt. være rester af et eller flere hegnsforløb, der kan have afgrænset gårdspladsen mod nord, mellem hus VIII/ IX og hegn III/ IV/ V. Syd for det eventuelle hegn findes en del spredte stolpehuller, hvorimod der i området nord herfor kun findes enkelte stolpehuller udenfor de egentlige anlæg.

De "løse" stolpehuller, der kan have indgået i et eller flere hegnsforløb, er f.eks. nr. 149 - 155, 179 - 184, 195 - 199 og 288 - 289, formodentlig med en ca. 1.0 m bred åbning i hegnet mellem stolpehullerne nr. 195 og 197.

Stolpehullerne er ret uregelmæssige i såvel størrelse som form, vekslende mellem runde og ovale former med en diameter på 30 - 90 cm, og med dybder på 8 - 43 cm under feltfladen. Fylden veksler mellem grågult og gråbrunt sand med trækulspartikler.

Gård A - anlæg XX

Grube

Td. 9

Uregelmæssig oval 145 x 405 cm stor grube med længderetning øst - vest. Gruben, der er beliggende udenfor hegnene øst for langhus XVIII, har fyldskiftenummer 179, er op til 25 cm dyb, og har en nogenlunde regelmæssig, flad bund. Gruben er opfyldt af gråbrun, sandet fyld med lerkarskår fra ældre romersk jernalder.

Gård A - anlæg XXI

Grube

Td. 7

Uregelmæssig oval 125 x 150 cm stor grube med længderetning nordøst - sydvest, beliggende vest for husene VIII og IX. Gruben, der har fyldskiftenummer 266, er op til 24 cm dyb, med lyst, gråligt sandfyld med lerkarskår. Enkelte af skårene er ornamenteret med pindstik og tosnoet tråd, der daterer gruben til enkeltgravskulturen.

Gård A - anlæg XXII

Grube med brændte knogler

Td. 6

Lille rund grube med brændte knogler. Gruben, der sammen med grube XXIII er beliggende umiddelbart nord for hegn III, IV og V, har fyldskiftenummer 142. Gruben er 45 cm i diameter og op til 16 cm dyb, med jævn rundet bund, og opfyldt af sortbrun, sandet fyld med brændte knogler.

- Gård A - anlæg XXIII Grube med brændte knogler Td. 6
- Lille rund grube med brændte knogler. Gruben, der sammen med grube XXII er beliggende umiddelbart nord for hegn III, IV og V, har fyldskiftenummer 143. Gruben er 35 cm i diameter og ca. 5 cm dyb, med let rundet bund, og opfyldt af sortbrun, sandet fyld med brændte knogler.
- Gård B - anlæg XXIV Hus Td. 12
- Huset ligger i nordsiden af gård B's gårdsplads, med nordvæggen parallelt med - og op til hegn XIII, der omgiver den nordfor liggende gård A. Huset er orienteret øst - vest, og udgøres af 3 sæt tagbærende stolpehuller. Huset har haft en anslået længde på omkring 7.75 m og en bredde på 5.5 m. Huset overlapper hus XXV og må være ældre end dette, på grund af den lysere fyld.
- Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 732 - 737. Stolpehullerne er runde, med undtagelse af stolpehul nr. 735, der nærmest er aflangt kløverbladsformet, med et ca. 35 cm stort stolpespor. De tagbærende stolpehullers diameter er omkring 35 cm, og i tværsnit har stolpehullerne lodrette sider og jævnt rundet bund, med en ensartet fyld af lyst, grågult sand med enkelte trækulspartikler. De tagbærende stolpehullers dybde varierer mellem 13 og 29 cm, dybest mod syd. Husets vestende overlapper hus XXV's østende og må være ældre end dette, på grund af den lysere fyld.
- Gård B - anlæg XXV Hus Td. 12 og 15
- Huset ligger i nordsiden af gård B's gårdsplads, med nordvæggen parallelt med - og op til hegn XIII, der omgiver den nordfor liggende gård A. Huset er orienteret øst - vest, og udgøres af 3 sæt tagbærende stolpehuller. Huset har haft en anslået længde på omkring 10.0 m og en bredde på 5.5 m. Huset overlapper hus XXIV og må være yngre end dette, på grund af den mørke, trækulsholdige fyld.
- Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 738 - 743. Nr. 742 er rundt og med en diameter på 85 cm, de øvrige er meget store - op til 120 - 130 cm, og uregelmæssigt 8-talsformede eller kløverbladsformede. Den uregelmæssige form skyldtes for stolpehul 739's vedkommende en meget stor jordfast sten i undergrunden. I tværsnit har stolpehullerne lodrette sider og flad bund, med gråbrun, sandmuldet fyld med mange

trækulspartikler. I stolpehullerne (med undtagelse af nr. 739) fandtes tydelige stolpespor med en diameter på 20 - 25 cm. Disse stolpespor var meget sorte og med mange trækulspartikler. Stolpesporene gik helt ned til bunden af stolpehullerne, der er fra 32 - 59 cm dybe. Huset må formodes at være brændt og stolperne trukket op, hvorved aske og trækul er faldet ned i stolpesporene.

Husets østende overlapper hus XXIV's vestende og må være yngre end dette, på grund af den mørke, trækulsholdige fyld.

Gård B - anlæg XXVI

Hus

Td. 12

Huset ligger i nordsiden af gård B's gårdsplads, i forlængelse af hus XXIV og XXV, med nordvæggen parallelt med - og op til hegn XIII, der omgiver den nordfor liggende gård A. Huset er orienteret øst- vest, og udgøres af tre sæt tagbærende stolpehuller. Huset har haft en anslået længde på ca. 8.5 m og en bredde på 5.25 m. På grund af den sorte fyld formodes hus XXVI at være opført som erstatning for hus XXV, efter dette er nedbrændt.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 744 - 749. Stolpehullerne er forholdsvis små og runde, med en diameter på 30 - 35 cm. I tværsnit har stolpehullerne let skrånende sider og jævnt rundet bund, med en homogen, sort og meget trækulsholdig sandet fyld i hele stolpehullets udstrækning. De tagbærende stolpehullers dybde varierer mellem 28 og 48 cm, dybest mod syd. På grund af den sorte, homogene fyld, formodes huset at være opført som erstatning for hus XXV efter dette er nedbrændt.

Gård B - anlæg XXVII

Hus

Td. 15

Huset ligger i nordvestsiden af gård B's gårdsplads, med vestgavlen ud mod et ubebygget område. Huset er orienteret øst - vest, og udgøres af fire sæt tagbærende stolpehuller samt ved to indgange over for hinanden i husets østligste fag. Huset har haft en anslået længde på ca. 13,0 m og

en bredde på knap 6.0 m. Huset ligger på samme sted som hus XXVIII, men må være ældre, dels på grund af stratigrafien, dels på grund af fylden.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 750 - 757 samt de to sæt indgangsstolpehuller nr. 758 - 759 og 760 - 761. De tagbærende stolpehuller er generelt ret store - ca. 65 - 80 x 75 - 100 cm og omtrent rektangulære, med største længde på tværs af husets længderetning. I tværsnit har de tagbærende stolpehuller lodrette sider og flad bund, med

en homogen fyld bestående af lyst, leret sand med spredte trækulspartikler. I stolpehul nr. 750 fandtes en meget velbevaret, 34 cm lang jernkniv med træfæste, stående lodret med odden opad, omtrent midt i stolpehullet. De tagbærende stolpers dybde varierer mellem 43 - 63 cm, nr. 765 dog kun 33 cm. Den tagbærende stolpe nr. 757 skæres af den tagbærende stolpe nr. 769 i det yngre hus XXVIII. De to sæt indgangsstolpehuller er runde, omkring 65 - 75 cm i diameter, og hhv. 33 - 27 cm dybe mod nord og 44 - 37 cm dybe mod syd. Fylden er den samme som i de tagbærende stolpehuller.

Huset ligger på samme sted som hus XXVIII, men må være ældre, dels på grund af stratigrafien, dels på grund af den lyse fyld.

Gård B - anlæg XXVIII

Langhus

Td. 12 og 15

Langhuset formodes at have udgjort hovedbygningen i en af gård B's yngre faser, og er beliggende i nordvestsiden af gårdspladsen med vestgavlen ud mod et ubebygget område. Huset er orienteret øst-vest, og består af 6 sæt tagbærende stolpehuller. Et "ekstra" stolpesæt i husets østende kan have tilknytning til båseskillerum, hvoraf et par stykker synes at være bevaret i husets sydøstside. Langhuset formodes at have haft en længde på omkring 17.5 m og en bredde på ca. 5.5 m, men området med huset virkede meget forstyrret, og var dækket af et tykt kulturlag med brandspor i form af aske og meget trækulsholdig muld. Huset ligger på samme sted som hus XXVII, men må være yngre, dels på grund af stratigrafien, dels på grund af fylden. Desuden er huset efter fylden at dømme yngre end det nedbrændte hus XXX, og muligvis er det rester efter oprydningen herfra, der ligger i hus XXVIII's østlige og midterste del.

Langhuset består af de tagbærende stolpehuller nr. 762 - 773, et "ekstra" sæt stolper i østenden ved nr. 774 og 775, samt et par aflange "grøfter" i tilknytning hertil ved nr. 776 og 777, der kan være rester efter et par båseskillerum. Den midterste og østlige del af huset virkede meget forstyrret, og var dækket af et tykt kulturlag nr. 778, med brandspor i form

af aske og meget trækulsholdig muld med mange kværnsten og et par jernslagge. De tagbærende stolper er generelt store og kraftige i fladen. Det vestligste sæt med nr. 762 og 763 ligger ikke helt på linie med de øvrige stolpehuller, men formen og dybden svarer til de øvrige. Disse stolpehuller er ovale og ca. 75 x 90 cm store, med største længde på tværs af husets længderetning. Det næste sæt med nr. 764 og 765 er uregelmæssigt rektangulære, 100 x 150 cm store og med største længde på langs af huset, muligvis som følge af udskiftning. I begge disse stolpehuller findes et knap 30 cm stort stolpespor. De sidste stolpehuller er mere eller mindre ovale, 70 x 90 - 110 cm store og med største længde

på tværs af husets længderetning. Den tagbærende stolpe nr. 769 skærer den tagbærende stolpe nr. 757 i det ældre hus XXVII. Fylden i de tagbærende stolpehuller er meget mørk og muldrig, med mange trækuls-partikler og en del ubrændt ler i hele stolpehullets udstrækning. Det vestligste og østligste sæt tagbærende stolper er lysere og mindre muldrige end de øvrige, og uden ret meget trækul (formodentlig fordi disse stolper ligger udenfor det område, der er dækket af det sorte kulturlag), men stadig med en del ubrændt ler. Trods stolpehullernes store størrelse i fladen smalner de hurtigt ind nedadtil, og er nærmest tragtformede i tværsnit. De tagbærende stolpers dybde varierer mellem 30 - 64 cm, dybest i vestenden. Huset ligger som nævnt på samme sted som hus XXVII, men må være yngre, dels på grund af stratigrafien, dels på grund af fylden.

Gård B - anlæg XXIX

Hegn

Td. 15

Kort parti af et øst - vestvendt hegnsforløb, der kan følges over et forløb på godt 5 m. Hegnet løber umiddelbart syd for husene XXVII og XXVIII og parallelt med disse, fra omkring 490.0/506.25 til omkring 494.5/508.75. Hegnet kan ikke umiddelbart knyttes til nogle af pladsens øvrige anlæg.

Hegnet, der omfatter stolpehullerne nr. 779 - 793, består af en række af enkeltstillede, runde og ca. 20 cm store stolpehuller, med en regelmæssig afstand på 10 - 15 cm. Stolpehullerne er 8 - 12 cm dybe - nr. 781 og 786 dog hhv. 36 og 41 cm dybe, med jævnt rundet bund og med en lys fyld bestående af grågult, leret sand. Umiddelbart kan det ikke afgøres, om der er tale om et hegn eller en husvæg, men da der ikke har kunnet udskilles tagbærende stolper i tilknytning hertil, må der formodes at være tale om et hegn, der ikke umiddelbart kan knyttes til nogle af pladsens øvrige anlæg.

Gård B - anlæg XXX

Hus

Td. 15

Huset er beliggende midt på den vestlige del af gårdspladsen, med længderetning øst - vest. Huset udgøres af 4 sæt tagbærende stolpehuller samt et sæt indgangsstolpehuller mod syd, i husets østligste fag. Huset formodes at have været omkring 10.5 m langt og knap 6.0 m bredt.

Huset består af de tagbærende stolpehuller nr. 794 - 801 samt indgangs-stolpehullerne 802 - 803. De tagbærende stolpehuller er generelt ret store - omkring 60 x 70 - 100 cm, og for de flestes vedkommende omtrent rektangulære, med største længde på tværs af husets længderet-

ning.

De tagbærende stolpehuller har i tværsnit lodrette sider og flad bund, med en meget lys, sandet fyld. I alle de tagbærende stolper samt i de tilhørende dørstolper ses meget tydelige stolpespor efter tilsyneladende udkløvede 35 - 60 cm store planker. Stolpesporene, der er helt sorte af aske og trækul, kan følges helt til bunden af de tagbærende stolper, der er mellem 37 og 71 cm dybe.

Indgangsstolpehullerne er runde eller let ovale i fladen, med en diameter på 70 - 85 cm. I tværsnit har hullerne lodrette sider og flad bund, og med en meget lys, sandet fyld med spor efter dobbeltstolper. I modsætning til de tagbærende stolper har dørstolperne, der er hhv. 25 og 17 cm dybe, kun sortfarvning i de øverste 5 - 10 cm af stolpehullerne.

Huset er efter fylden at dømme ældre end langhuset XXVIII, og må være nedbrændt, ligesom flere andre af gård B's huse.

Gård B - anlæg XXXI

Hus?

Td. 15

Huset ligger helt ude i udgravningsfeltets sydøstligste hjørne, og udgøres af tre ensartede stolpehuller, der formodes at udgøre den nordlige række af tagbærende stolper i et øst - vest orienteret hus, der formodes at fortsætte mod vest og/eller øst, ud i ikke udgravet område.

De tre tagbærende stolpehuller udgøres af stolpehullerne nr. 804 - 806, der er omkring 55 cm i diameter. I tværsnit har stolpehullerne lodrette sider og flad bund, med en grågul, sandet fyld med trækulspartikler og enkelte små klumper af rødbrændt ler. Stolpehullernes dybde under feltfladen er fra 28 - 41 cm. Husets tilknytning til gårdens øvrige anlæg kunne ikke bestemmes.

Gård B - anlæg XXXII

Grube

Td. 15

Uregelmæssig 150 x 180 cm stor grube, med længderetning nordvest –

sydøst. Gruben, der har fyldskiftenummer 843, er op til 50 cm dyb, med en lidt uregelmæssig rund bund. Gruben er opfyldt af gråbrun, sandet fyld med bl.a. en del lerkarskår fra ældre romersk jernalder.

11. Oversigt over tegninger i målestok
1 : 50

Td. 1 : 440 - 460 x, 560 - 575 y

Td. 2 : 460 - 480 x, 560 - 575 y

Td. 3 : 480 - 500 x, 560 - 575 y

Td. 4 : 440 - 460 x, 545 - 560 y

Td. 5 : 460 - 480 x, 545 - 560 y

Td. 6 : 480 - 500 x, 545 - 560 y

Td. 7 : 440 - 460 x, 530 - 545 y

- Td. 8 : 460 - 480 x, 530 - 545 y
Td. 9 : 480 - 500 x, 530 - 545 y
Td. 10 : 440 - 460 x, 515 - 530 y
Td. 11 : 460 - 480 x, 515 - 530 y
Td. 12 : 480 - 500 x, 515 - 530 y
Td. 13 : 440 - 460 x, 500 - 515 y
Td. 14 : 460 - 480 x, 500 - 515 y
Td. 15 : 480 - 500 x, 500 - 515 y
Td. 16 : 470 - 490 x, 525 - 540 y (Hus XVIII)

Oversigtsplan over udgravningen 3/1994,
med anlæggene I - XXXII markeret.
Målestok 1 : 200.

Oversigt over tegningerne Td. 1 - 16.
Målestok 1 : 200.

FOTOPLANCHE 1/1

Fot. 1.
Langhus XVIII under afrensning efter sandflugt.
Set fra øst.

Neg. nr. H -78- 15.

2. FUNDLISTE - FALKENLUND, SKANNERUP S.

FYLD-SKIFTE	SKÅR	KNUSE-STEN	KVÆRN-STEN	SLAGGE	KNOG-LER	ANDET
1	X					
3	X					
8	X					
9	X					
13	X					
43	X					
48	X					

54	X					
76	X					
83	X					
92	X					
96	X					
97	X					
99	X					
100	X					
101	X					
104	X					
105	X					
106	X					
134 - I	X					
134 - II	X					
142	X				X	
143					X	
179	X					
208	X					
209	X					
211	X					
215	X	1				
217	X					
218	X					
219			1			
235	X					
237	X	1				
238	X					

245			1			
253	X					
257	X					
266	X					NEO
293	X					
299	X					
345	X					
349	X					
352	X					
359	X					
362	X					
393	X					
394	X					
395	X					
396	X					
397	X					
402			1			
403	X					
404	X					
411	X					
457	X					
465	X					
487	X	1				
498	X					
501		2				
506	X					
546	X					
594	X					

603	X					
620a	X	1				
626	X					
632	X					
636	X					
675	X	2	1			
677	X	1				
678	X					
680	X					
681	X		1			MINIKAR
681a	X					
682	X					
682a	X					
683			1			
684	X					
686		1	1			
687		1				
694	X		2			
698	X	2				
704			1			
733	X					
734	X					
735		1				
738	X					
740	X					
741	X	1				
742	X					

743	X	1				KOP
744	X					
750	X	1				KNIV
751	X					
753	X					
754	X					
762	X					
764	X					
765			1			
766			1			
775	X					
778	X					
796	X					
797	X					
798	X					
801	X					
803	X					
837	X	1				
843	X			X		
855	X					
858	X					
890	X					
891			1			
893	X					
894	X					
899	X					
911	X	1				
915	X					

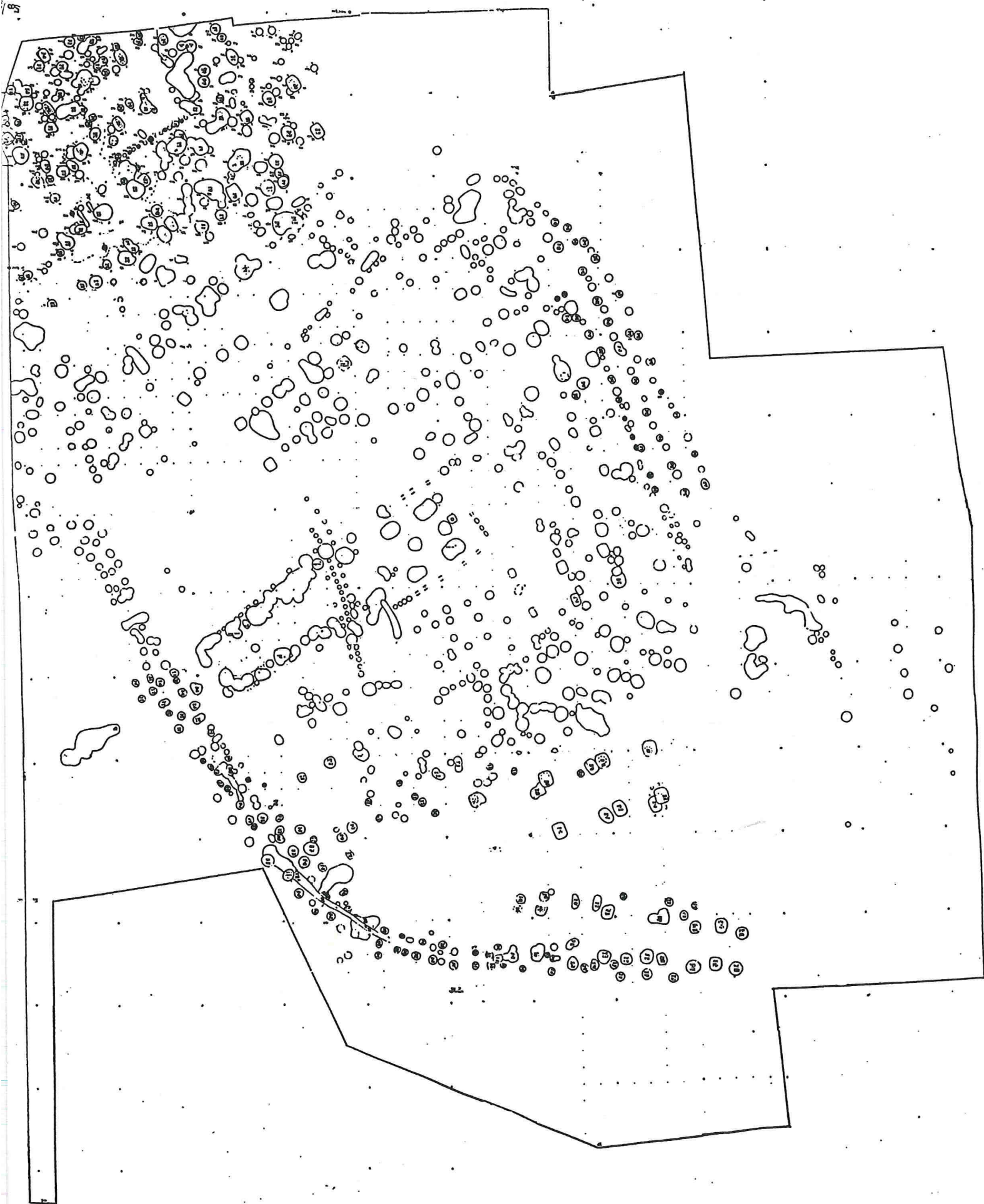
SIM 3/1994 Falkenlund

919a			1			
948	X					
967	X		1			
978	X					
984	X					
990	X					
991	X					
1000	X	3	7	X	X	SLIBESTEN
1008	X					
474.5/- 559.2						HANKEKAR

Fot. 1.
Langhus XVIII under af-
rensning efter sandflugt.
Set fra øst.

Neg. nr. H -78- 15.

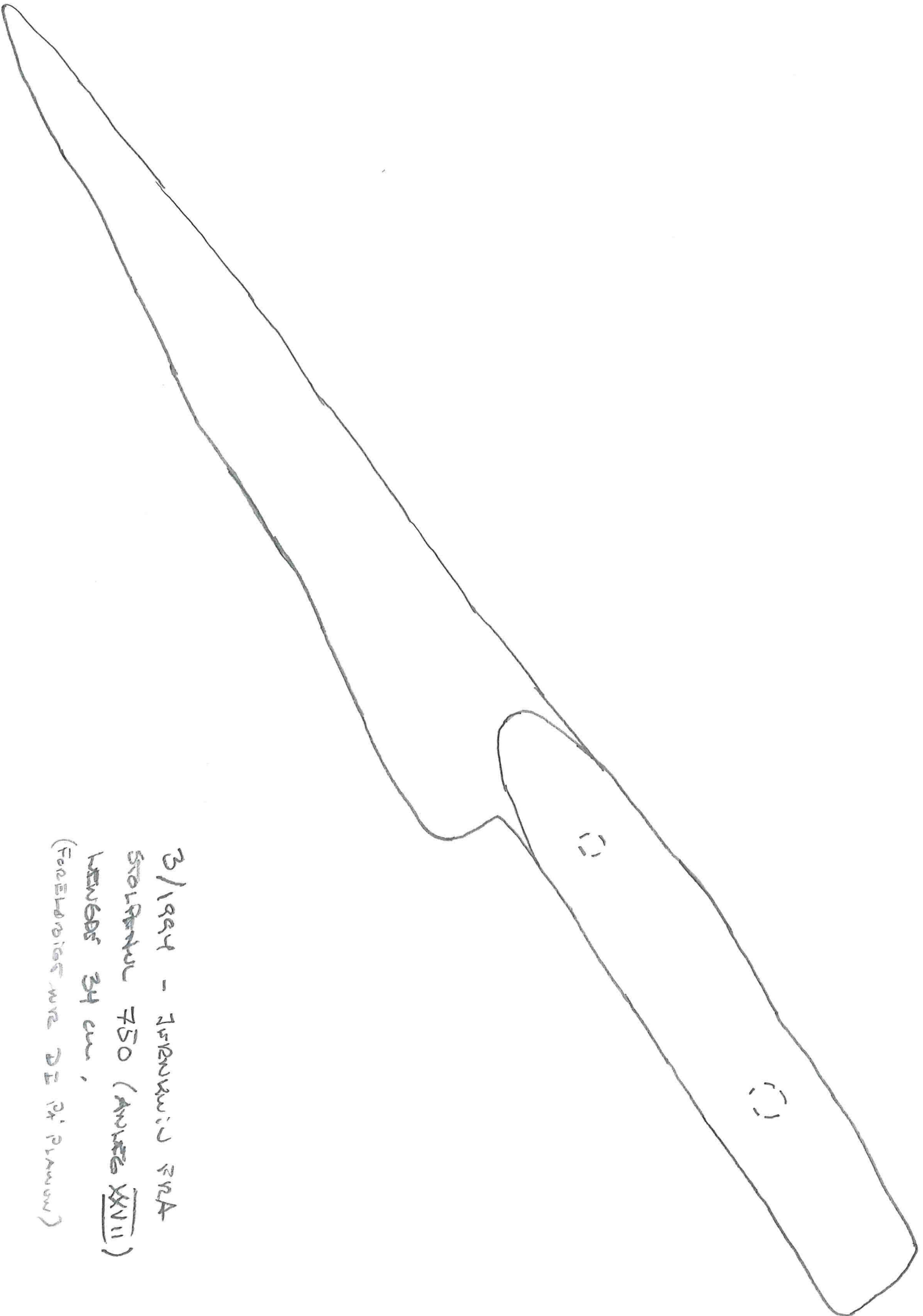

Illustrationsforslag Fot. 1 :

Falkenlund (16.01.09 Skannerup)

Langhus fra ældre romersk jernalder under afrensning efter sandflugt, set fra øst. Foto SIM.

3/1944 - JAWANAWIJ PRA
STOLPENTUL 750 (ANWETE XVIII)
WENGBS 34 cu ,
(Foaehobios wuz di (xi prawow)